

Planetens tålegrenser, Sirkulær økonomi, Samfunnsansvarlige investeringer

Martina Ortova

I dag

- Planetens tålegrenser (s. 142) - Miljø
- Smultringmodellen (s. 146) - Miljø
- Sirkulær økonomi (s. 144) – Miljø, Økonomi
- Case Nestle – Sosial, Økonomi
- Samfunnsansvarlige investeringer (kap. 9) – Økonomi, Bærekraft

Oppgave: Lag den mest «ekstreme» sosiale fordel en bedrift kan gi!

Tema: Sosial bærekraft i arbeidslivet

Oppgaven deres er å **finne opp en «ekstrem», morsom og helt unik sosial fordel (benefit)** som en bedrift kunne gitt sine ansatte.

Fordelen må fortsatt støtte **sosial bærekraft** – den skal altså bidra positivt til ansatte og arbeidsmiljø.

Mål: Studentene skal repetere hva sosial bærekraft betyr, og forstå hvordan bedrifter kan bidra til gode, rettferdige og helsefremmende arbeidsforhold – gjennom å bruke humor og kreativitet.

- Oppgaven deres er å finne opp en **ekstrem**, morsom og helt unik sosial fordel (benefit) som en bedrift kunne gitt sine ansatte.
- **Individuelt – 1 minutt:**
Tenk ut én idé alene.
- **Diskusjon i par (2 og 2) – 5 minutter:**
Del idéene deres, bli enige om én felles «ekstrem sosial fordel» og forbedre den sammen.
- **Lever til Menti:**
Skriv inn den endelige ideen deres i Menti.

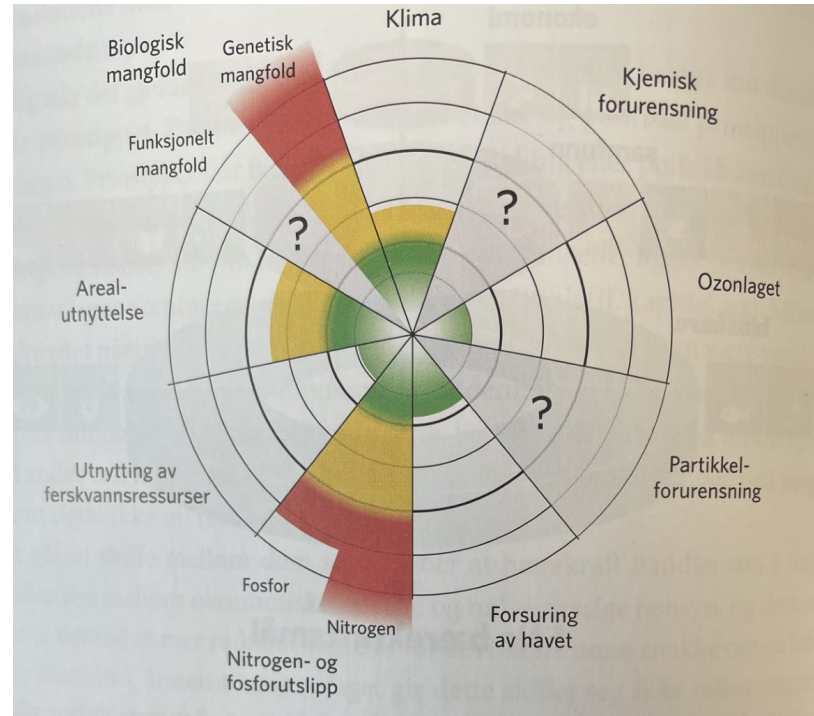
- Planetens tålegrenser – Miljø (Planet) del

Planetens tålegrenser

- Planetens tålegrenser er et forskningsbasert rammeverk som angir hvor mye intakt **natur** vi trenger for at mennesker fortsatt skal ha muligheten til å leve trygt på **Jorda**. Dette rammeverket har blitt utviklet av forskere siden 2009, og videreutvikles og tas i bruk i stadig nye fagretninger i forskning og undervisning på universitet. Source: https://snl.no/planetens_t%C3%A5legrenser

Pensum:

- Side 142

Klimaendringer (Climate Change)

Tap av biologisk mangfold (Biodiversity Loss)

Nitrogen- og fosforsyklus (Biogeochemical Flows - Nitrogen and Phosphorus)

Havforsuring (Ocean Acidification)

Endringer i arealbruk (Land-System Change)

Ferskvannsforbruk (Freshwater Use)

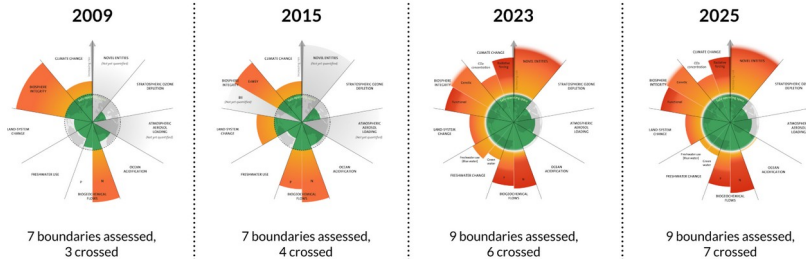
Atmosfærisk aerosolkonsentrasjon (Atmospheric Aerosol Loading)

Ozonlagsnedbrytning (Stratospheric Ozone Depletion)

Nye kjemiske stoffer (Introduction of Novel Entities,
som plast og andre menneskeskapte materialer)

Planetary boundaries

Planetary boundaries

- SE web side:
- <https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>

Video:

- <https://www.youtube.com/watch?v=8Sl28fkrozE>

Norge

- Hva forventer vi i framtiden?
- Gjennomsnittstemperaturen på fastlandet i Norge forventes å øke med omkring 4,5 grader innen 2100 – i et scenario med høye klimagassutslipp. Størst temperaturøkning forventes i vinterhalvåret, og i Nord-Norge.
- I et scenario med middels høye utslipp er temperaturøkningen omkring 2,7 grader.
- Framtidens klima er mer nedbør, flere regnflommer og mer skred – både jordskred og snøskred.
- Havnivået forventes å stige, men landheving gjør at den forventede havstigningen blir mindre i Norge enn i andre deler av verden. Norske havområder ventes også å bli varmere, og surere.
- <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/klima/klimaendringer-i-norge/>

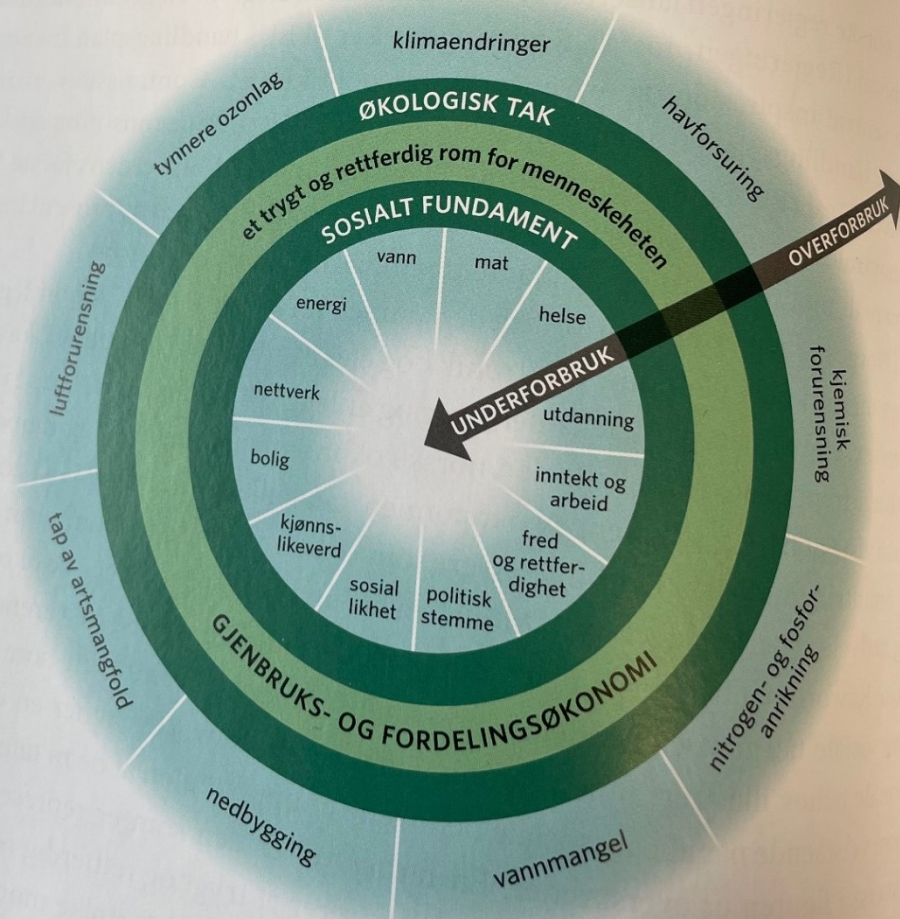
- Endringer i alle hoved-økosystemene – det vil si hav og kyst, ferskvann, våtmarker, åpent lavland, skog og fjell – ventes framover.
- Arter forflytter seg og trekkfuglene kommer ofte tidligere tilbake om våren.
- Landbruket vil få økende utfordringer knyttet til ekstremvær, tørke og økt forekomst av plante- og dyresykdommer som kan redusere produktiviteten.
- Generelt forventes også økt nedbør å vanskeliggjøre dyrkings- og innhøstingsforhold.
- Kilder: Miljødirektoratet.

- Smultringmodellene

Smultringmodellen s. 146

- Smultringmodellen, eller "Doughnut Economics," er et konsept utviklet av økonomen Kate Raworth. Modellen gir et rammeverk for å balansere menneskelige behov med jordens økologiske grenser, og den brukes ofte i bærekraftig utvikling.
- **Den indre sirkelen** representerer det sosiale fundamentet. Dette inkluderer grunnleggende behov som mat, vann, helse, utdanning, likestilling og bolig. Å falle under denne sirkelen betyr at mennesker ikke får dekket sine grunnleggende behov.

Figur 6.7. Smultringmodellen,
utviklet av Kate Raworth
(Raworth, 2017)

- Sirkulær økonomi

Norway – 2.4 %

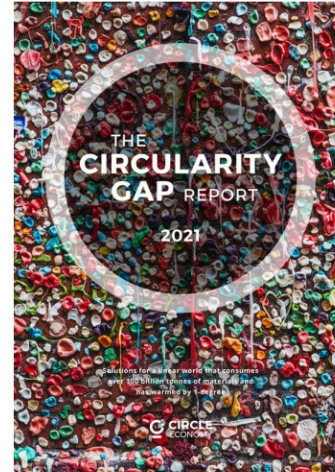
(<https://www.circularity-gap.world/norway>)

Circularity Gap Report, 2021

The world is consuming 100 billion tonnes of materials a year

Our world is only **8.6%**
circular, leaving a massive Circularity Gap.

Circularity could reduce our total material footprint by 28% by 2032, according to the Circularity Gap

LINEAR ECONOMY

Take
↓
Make
↓
Use
↓
Waste

RECYCLING ECONOMY

Take
↓
Make
↓
Use
↓
Waste

Recycle

Recycle

CIRCULAR ECONOMY

Take
↓
Make
↓
Use
↓
Waste

Recycle

Repair

Reuse

Return

Terms

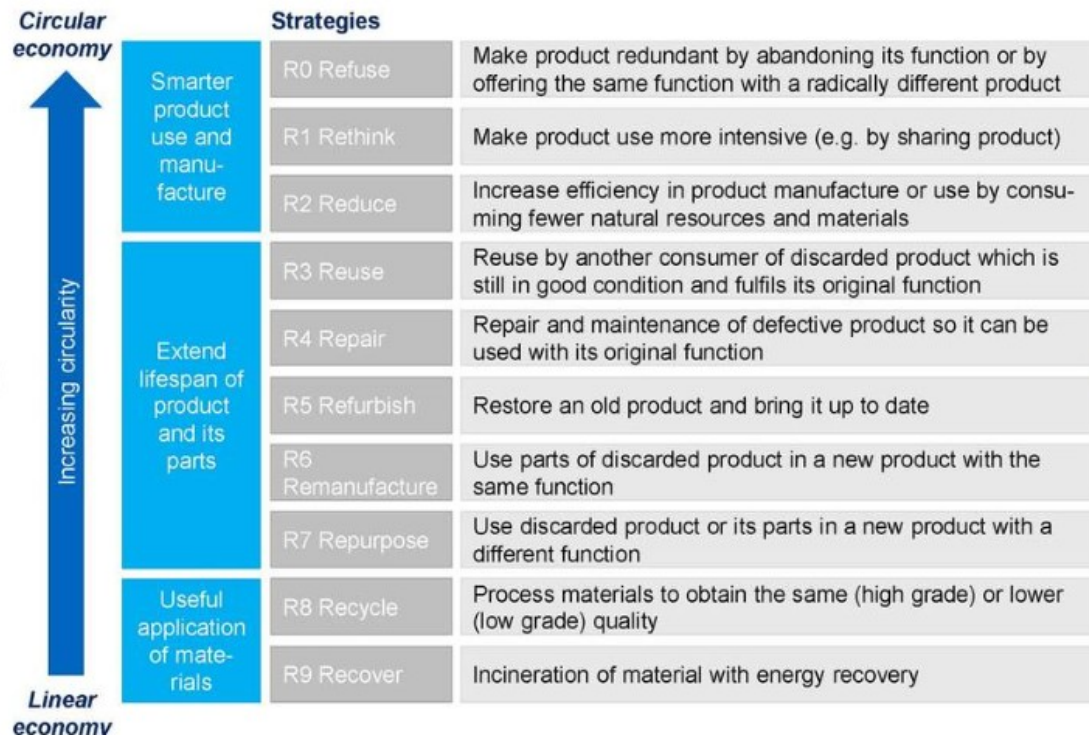
- **Circular economy** *n.* an economic system in which the journey of a product, material, etc., leads back in some way to where it began; (now *esp.*) a system or process which seeks to minimize or remediate harm to the environment by recycling, reusing, or regenerating products or materials, as a means of reducing waste and more sustainably or efficiently continuing production; cf. *linear economy n.* (Oxford Dictionary, 2022)

Pensum: s. 144

Julian Kirchher (ikke i pensum)

(https://www.researchgate.net/publication/320074659_Conceptualizing_the_Circular_Economy_An_Analysis_of_114_Definitions)

Oppgave

- Kjenner du til noen bedrifter som bruker en sirkulær økonomisk forretningsmodell i praksis? De kan være norske eller internasjonale.
- 2 og 2 oppgave

- **IKEA Norge:** IKEA har lansert initiativer som reparasjon og videresalg av møbler. De oppfordrer kundene til å levere tilbake brukte møbler som kan repareres og selges videre.

- Gjøvik:

<https://www.hiks.no/nyhetsarkiv/hverdagsmarkedet-apner-pa-gjovik>

- Case Nestle – Sosial bærekraft

Kapittel 9 - pensum

- Samfunnsansvarlige investeringer

Læringsutbytte

- Har kunnskap om samfunnsansvarlige investeringer.
- Kjenner til hvordan samfunnsansvarlige investeringer fungerer i praksis – verden, Norge.
- Begreper:
Samfunnsansvarlige investeringer,
filtrering,
aksjonærengasjement
ESG,
Mikrofinansiering

Samfunnsansvarlige investeringer

- Social Responsible Investments (SRI)
- Samfunnsansvarlige investeringer er en **investeringsstrategi som integrerer etiske, miljømessige og sosiale betraktninger i beslutningen**. Målet for samfunnsansvarlige investeringer er finansiell lønnsomhet, men strategien tar likevel hensyn til ikke-finansielle kriterier.
- Investeringsstrategi – (3 faktor) avkastning x risiko x tid (likviditet)
- Samfunnsansvarlige investeringer (1 faktor til – samfunnsansvar)

Samfunnsansvarlige investeringer

- Wood og Hoff (2007) argumenterer for at investeringer ikke kun har en finansiell rolle, men også en sosial rolle.
- Begreper: "etiske investeringer", "ansvarlige investeringer", "bærekraftige investeringer", "grønne investeringer", "sosiale investeringer" og flere.
- Ikke en felles begrep, ikke en felles definisjon.
- **ESG** er en engelsk forkortelse, og står for Environmental, Social and Governance. På norsk oversettes det til Miljø- , Sosiale- og Forretningsetiske forhold.

Historie

USA

- 1900 - religion,
- 1930 - The Pioneer Fund
- 1980 - velstående individer, religiøse institusjoner og frivillige stiftelser,
- 2006 – FN – ESG
- 2020 – EU - ESG

Samfunnsansvarlige investeringer

Varianter (9.1)

- **Filtrering:** investor unngår eller går inn for selskaper ut fra bestemte kriterier. (Positive – Negative filtrering)
- **Aksjonærengasjement:** aktiv deltakelse på generalforsamlinger.
- **Samfunnsinvesteringer:** spesielt trengende prosjekter

Norge

- Storebrand: (s. 215): Storebrand ASA er et norsk selskap i markedet for langsiktig sparing og forsikring.
- Video: <https://www.youtube.com/watch?v=81vXRJaDBZc>
- Oljefond: (kap. 9.8) Video: <https://www.youtube.com/watch?v=ysOv3Z2Z7FI>

- Etikk og samfunnsansvarlige?
- Kritikk: Oljefond:
<https://www.dn.no/marked/oljefondet/statens-pensjon-sfond-utland/jan-erik-bresil/sterk-kritikk-av-oljefondets-cannabisinvesteringer/2-1-561719>
- Oljefond – COVID-19:
<https://www.dnb.no/dnbnyheter/no/samfunn/oljefondet-ikk-e-helt-friskmeldt-etter-koronasmell>

Mikrofinansiering (s. 213)

- Mikrofinansiering er en finansiell strategi som gir små lån, spareordninger og andre finansielle tjenester til mennesker som vanligvis ikke har tilgang til tradisjonelle banker. Det er særlig rettet mot mennesker i lavinntektsområder, som ofte mangler sikkerhet eller kredittverdighet til å kvalifisere for vanlige lån.

Mikrofinansieringen (s. 213)

- Fattigdom solution - «Lån – små beløp – til fattige» – 1976 – Mohammad Yunus, Nobel Pris
- Video: M. Yunus:
<https://www.youtube.com/watch?v=Q3yUfZ2wTA4>

- «Penger betyr makt – makt betyr endring».
- «Transparency and Trust»

ESG - Investeringer

- FNs - "prinsipper for ansvarlige investeringer" – 2006
- ESG – Environmental, Social, Governments

Video: ESG: Ekstra video:

<https://www.youtube.com/watch?v=OQ1cliM0b0Q>

EU-taksonomien

- EU-taksonomien er et klassifiseringssystem som definerer hvilke økonomiske aktiviteter som kan regnes som bærekraftige. Den ble utviklet som en del av EUs grønne giv for å hjelpe investorer, selskaper og myndigheter med å identifisere og støtte bærekraftige prosjekter. Målet er å fremme investeringer som bidrar til å nå EUs miljømål, som å redusere klimagassutslipp og beskytte biologisk mangfold.